

KNIHOVNY ČR - LÉKAŘSKÉ KNIHOVNY

Seminář IPVZ „Co umí knihovna“
2.září 2010

CO UMÍ KNIHOVNA

- místa zpřístupňování **tištěných** dokumentů – 16.století - staletý vývoj
  - v polovině 90. let minulého století první **online katalogy** českých knihoven na internetu
  - postupně s rostoucím počtem dostupných online katalogů a dalších bibliografických nebo plnotextových bází se přístup k těmto zdrojům stával nepřehledný a to nejen pro koncové uživatele ale i samotné pracovníky knihoven
  - začaly vznikat **portály**, které z jednoho místa podávají informace o dostupných zdrojích k určitému oboru nebo které umožňují paralelní vyhledávání ve více bázích
  - informační a oborové portály, nové služby, možnost získat některé dokumenty a informace prostřednictvím internetu bez nutnosti navštívit knihovnu
  -
- Využívejte zdroje a služby českých knihoven, všechny typy knihoven poskytují **veřejné** knihovnické a informační služby.

POJEM KNIHOVNA

➤ **organizaci**, která se prostřednictvím svých služeb snaží o zprostředkování odpovědí na otázky uživatelů a o uspokojování jejich informačních, vědeckých, vzdělávacích a **institute** shromažďující, uchovávající a zpřístupňující knihy a jiné hmotné nosiče informací za účelem uchování a šíření dosaženého poznání

➤ rekreačních potřeb

➤ **část** výše uvedených **určená zřizovatelem**

➤ zájemcům o informace poskytuje knihovna veřejné knihovnické a informační služby formulované §4, odst. 1 zákona 257/2001 Sb., **bezplatně**. Knihovní zákon.

➤ http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm

➤ Služby knihoven

- zpřístupňování knihovních dokumentů z knihovního fondu knihovny
- poskytování referenčních služeb
- poskytování bibliografických a faktografických informací
- zprostředkování dokumentů a informací z vnějších informačních zdrojů – mvs, mmvs
- umožnění přístupu k vnějším informačním zdrojům, ke kterým má knihovna přístup

SYSTÉM KNIHOVEN ČR

Knihovny poskytující veřejné knihovnické a informační služby podle zákona č. 257/2001 Sb. lze rozdělit podle různých kritérií :

podle dostupnosti služeb pro veřejnost

KNIHOVNY VEŘEJNÉ

Knihovny obecní, městské, krajské a národní

Knihovny specializované

Knihovny vysokoškolské

Specializované knihovny umístěné v neveřejných objektech

Zámecké knihovny

Školní knihovny

podle knihovního zákona

knihovny zřizované Ministerstvem kultury ČR

Krajské knihovny

Základní knihovny

Specializované knihovny

<http://www.knihovny.cz/co-to-je-knihovna/system-knihoven-v-cr>

LÉKAŘSKÉ (ZDRAVOTNICKÉ) KNIHOVNY

Kategorie zdravotnických knihoven dle zdravotnických zařízení (stav rok 2008)	
Fakultní nemocnice	9
Nemocnice (včetně krajských)	51
Ostatní lůžková zařízení	7
Odborné lékařské ústavy	11
Hygienické stanice	2
Léčebné lázně	2
Střední a vyšší zdravotnické školy	18
Ostatní zařízení	8
Celkem	108

[Adresář knihoven a informačních institucí ČR](http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=adr)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=adr

[Adresář lékařských knihoven](http://www.nlk.cz/informacni-)

<http://www.nlk.cz/informacni->

[zdroje/adresare/AdresarVISZ2007.pdf/?searchterm=adresář VISZ](http://www.nlk.cz/informacni-zdroje/adresare/AdresarVISZ2007.pdf/?searchterm=adresář%20VISZ)

HLEDÁM ODBORNOU MONOGRAFII....

KATALOGY

České oborové katalogy - MEDVIK

System MEDVIK využívají kromě NLK ještě tři další externí knihovny, jejichž katalogy jsou rovněž přístupné prostřednictvím portálu MEDVIK

<http://www.medvik.cz/medvik/institutions.jsp;jsessionid=80E27D86D7858D1E79CA2DCE65013DC8>

knihovna Masarykovy nemocnice Ústí nad Labem

<http://www.mnul.cz/cs/start.asp?qm=m3&queryAction=hknih#>

Institutu klinické a experimentální medicíny

<http://www.ikem.cz/www?docid=1002752>

Ústavu hematologie a krevní transfúze

http://www.uhkt.cz/kontakty/svli/index_html?lang=cs

Doporučená literatura a odkazy:

MEDVIK - <http://www.medvik.cz>

Vyhledávání v systému MEDVIK – Průvodce

<http://www.nlk.cz/sluzby/pruvodce>

KATALOGY KNIHOVEN LÉKAŘSKÝCH FAKULT, FAKULT ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ A FARMACEUTICKÝCH FAKULT

- Knihovna lékařských fakult Univerzity Karlovy

<http://www.cuni.cz>

- Masarykova univerzita v Brně <http://www.muni.cz>

- Univerzita Palackého v Olomouci <http://www.upol.cz>

Tyto katalogy je možné prohledávat také prostřednictvím

- Jednotné informační brány <http://www.jib.cz>

vybrané záznamy jsou rovněž obsaženy

- Souborný katalog ČR <http://www.caslin.cz>

K vyhledávání literatury pro ostatní zdravotnické obory – např. ošetrovatelství či farmacii lze využít také katalogy jiných univerzit

- knihovna Veterinární a farmaceutické univerzity Brno

<http://sis.vfu.cz> Jihočeská univerzita

(<http://www.lib.jcu.cz/index.php/cs/home>)

KATALOGY OSTATNÍCH LÉKAŘSKÝCH KNIHOVEN

katalogy menších lékařských knihoven většinou nelze prohledávat prostřednictvím souborných katalogů, neboť tyto knihovny se na jejich tvorbě nepodílí. Online dostupný katalog mají až na výjimky pouze knihovny fakultních a větších nemocnic nebo výzkumných ústavů. Jejich seznam lze najít na stránce Knihovny v České republice – Lékařské knihovny <http://www.knihovny.net/default7.htm> vytvořené knihovnou UP Olomouc.

Doporučená literatura a odkazy

Katalogy knihoven MEDVIK-
<http://www.medvik.cz/medvik/institutions.jsp;jsessionid=A9920ADD52DE0184B140B87A05B65247>

Lékařské knihovny - <http://www.knihovny.net/default7.htm>

AKADEMIE VĚD ČR

AKADEMIE VĚD ČR

Pro lékařské obory je také relevantní souborný katalog Akademie věd ČR

http://aleph.lib.cas.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=AV, jejíž ústřední knihovna i některé ústavy (např. Fyziologický ústav, Mikrobiologický ústav, Ústav experimentální medicíny aj.) vlastní dokumenty s medicínskou tematikou. Katalog je provozován v systému Aleph.

Doporučená literatura a odkazy

Souborný katalog AV ČR -

http://aleph.lib.cas.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=AV

ČESKÉ SOUBORNÉ KATALOGY

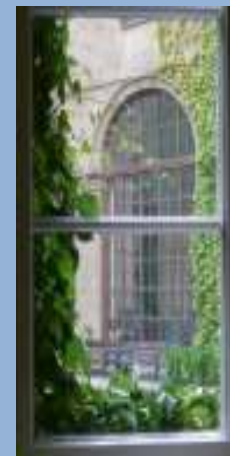
SOUBORNÝ KATALOG ČR – CASLIN

- souborné katalogy obsahují záznamy o dokumentech z více knihoven, ať už na základě spolupráce celostátní, regionální, oborové či institucionální. Výhodou pro uživatele je především možnost prohledat **větší množství záznamů** v jednotném prostředí
- pro Českou republiku je Národní knihovnou ČR budován **Souborný katalog ČR** <http://www.caslin.cz>. V jeho databázi jsou ukládány údaje o dokumentech ve fondech knihoven a institucí, které do souborného katalogu přispívají (nikoliv všech knihoven ČR), jsou mezi nimi i některé lékařské knihovny. Jejich aktuální seznam naleznete na stránkách <http://www.caslin.cz>. V elektronické podobě je souborný katalog ČR budován od r. 1995 a obsahuje cca 3,9 mil. záznamů českých a zahraničních monografií, speciálních dokumentů a seriálů (časopisy, sborníky, zprávy z konferencí...)

Podrobný návod k vyhledávání

CASLIN, pro uživatele <http://www.caslin.cz/pro-uzivatele> a nebo např. v elektronické příručce Průvodce elektronickými databázemi LF a

<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/lf/ps08/pruvodce/web/ebook.html>.

Jednotná informační brána <http://www.jib.cz> není souborným katalogem, ale službou, která umožňuje prohledávat různé české i zahraniční informační zdroje včetně významných souborných katalogů (Souborný katalog ČR, Centrální katalog UK, Souborný katalog Masarykovy univerzity, Souborný katalog Akademie věd ČR aj.), katalogů velkých zahraničních knihoven (Library of Congress, National Library of Medicine) a zahraničních souborných katalogů (BIBSYS, GBV - Gemeinsamer Verbundkatalog (GVK), Oxford University's online union library catalogue – OLIS, aj.)

JEDNOTNÁ INFORMAČNÍ BRÁNA

(POZN.NENÍ KATALOGEM, ALE VYHLEDÁVACÍ SLUŽBOU)

Zdroje, které lze prohledávat prostřednictvím JIB, jsou jak volně dostupné – ty mohou prohledávat všichni uživatelé, tak placené, do nichž mohou vstupovat pouze uživatelé z institucí, které mají své placené zdroje v JIB registrovány.

Uživatelé JIB mohou být registrovaní či neregistrovaní.

Uživatelé, kteří se zaregistrují, mají stejné vyhledávací možnosti jako neregistrovaní, avšak navíc možnosti uchovávat si trvale vyhledané záznamy a řešeršní dotazy a vytvářet si své seznamy preferovaných zdrojů či elektronických časopisů.

NÁPOVĚDA

Na stránkách JIB (<http://www.jib.cz>) naleznete v sekci Info portál <http://info.jib.cz/> rozsáhlou nápovědu pro práci s JIB.

Doporučená literatura a odkazy:

<http://www.jib.cz>

JIB – informace pro uživatele -

<http://info.jib.cz/informace-pro-uzivatele>

ZAHRANIČNÍ OBOROVÉ KATALOGY

WORLD CAT, globální katalog

– brána k informacím z knihoven z celého světa

<http://www.worldcat.org>

Čti :

Ikaros, redakce. WorldCat.org - brána k informacím z knihoven z celého světa (Vivien Cook). *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 5/2 [cit. 04.08.2010]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/5472>>. URN-NBN:cz-ik5472. ISSN 1212-5075.

WorldCat at a glance -

<http://www.oclc.org/worldcat/default.htm>

NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE

NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE

Národní lékařská knihovna <http://nlm.nih.gov> v Bethesda je největší lékařskou knihovnou na světě, jejíž fondy zahrnují přibližně 12 mil. knih, časopisů a jiných dokumentů včetně digitálních. Je také producentem největší medicínské bibliografické databáze Medline/PubMed (<http://www.pubmed.gov>) a provozovatelem „open access“ repozitáře PubMedCentral (<http://www.pubmedcentral.gov>). V rámci služeb pro veřejnost buduje portál MedlinePlus (<http://medlineplus.gov>) zaměřený na informace pro pacienty.

Katalog NLM zahrnuje cca 1,2 mil. záznamů o dokumentech ve 45 jazycích včetně češtiny.

Katalog je přístupný prostřednictvím dvou rozhraní, buď v prostředí

LOCATORPLUS <http://locatorplus.gov>, kde se zobrazují i holdingové informace, nebo ve vyhledávacím rozhraní pro **PubMed** <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/> – z nabídky Search lze vybrat také NLM Catalog (zde se holdingové informace nezobrazují přímo, ale je možné se přes odkaz dostat do systému LocatorPlus a holdingy si zobrazit).

Doporučená literatura a odkazy:

National Medical Library - <http://nlm.nih.gov>

<http://locatorplus.gov> – vstup do systému, nápověda a tutoriály

Vyhledávání v systému LocatorPlus (PDF prezentace) – [Locatorplus.pdf](#)

Animovaný návod pro práci s LocatorPlus -

<http://medinfo.upol.cz/kuplf/animace/index.htm>

GOOGLE BOOK SEARCH

GOOGLE BOOK SEARCH

Vyhledávání knižních dokumentů umožňuje také služba Google Book Search <http://books.google.com>, která však není klasickým katalogem. Google Book Search vyhledává knihy na základě fulltextového prohledávání jejich obsahu, nikoliv prohledáváním bibliografických záznamů. Kromě základních informací o knize lze prostřednictvím této služby získat i části fulltextu nebo v případě, že to umožňují autorská práva, i kompletní text. Prostřednictvím Google Book Search lze najít i řadu knih v češtině.

Doporučená literatura a odkazy:

Google Book Search – <http://books.google.com>

M. Bartošek. Nástroje Google. 3. Google Book Search.

Zpravodaj ÚVT MU. ISSN 1212-0901, 2009, roč. XIX, č. 3,

s. 16-20. - <http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/609.html>

SÉMANTICKÝ WEB

✓ www – služba, princip fulltextových vyhledávačů (Google), ty vyhledávají v db. internetových stránek ty, které obsahují někde v textu určité slovo (či více slov), či přesně definovanou frázi

sémantický neboli **významový** web – „druhá generace internetových služeb“ - informace strukturovány a uloženy podle standardizovaných pravidel, což usnadňuje jejich vyhledání a zpracování

2001- Sir Timothy „Tim“ John Berners-Lee

http://cs.wikipedia.org/wiki/Tim_Berners-Lee

základním krokem k vytvoření sémantického webu je konceptualizace dat dostupných na Internetu, jejímž klíčovým nástrojem jsou ontologie, aneb formalizované reprezentace znalostí určené k jejich sdílení a znovupoužití. Sémantický web je dále založen na standardizovaném popisu webových zdrojů . Každý zdroj by byl vybaven stejnými charakteristikami údaji (autor, typ zdroje, klíčová slova atd.), což by umožnilo uživatelům Internetu pracovat se sítí WWW jako s relační databází a dotazovat se na její obsah prostřednictvím jazyků podobných SQL. Důraz by se kladl na vysokou přesnost a relevanci odpovědi na vyhledávací dotaz.

www.medigrd.cz

http://www.google.cz/search?hl=cs&source=hp&q=semantick%C3%BD+web&rlz=1R2ASUS_cs&aq=f&aqi=g1&aql=&oq=&gs_rfai=Čenoš,O.

ODKAZY K TRENDŮM V KNIHOVNICTVÍ

ITlib prezentuje téma "Digitalizace a knihovny"

Aktuální číslo časopisu ITlib (Informační technologie a knihovny) se zabývá problematikou - **digitalizací v knihovnách**. Dozvíte se

- ✓ o nových trendech v digitálním zpřístupnění písemného a dokumentárního dědictví
- ✓ o Operačním programu Informatizace společnosti
- ✓ informace o vytváření digitálních sbírek v systému Greenstone
- ✓ Celé číslo časopisu naleznete

<http://www.cvtisr.sk/itlib/aktualne.htm>